

N:o 19.

Af herr **Nyström**, *angående införande i bevillningsförordningen af bestämmelser om obligatorisk sjelfdeklaration.*

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrade till statsrådsprotokollet den 14 oktober 1892:

»En revision af bevillningsförordningens bestämmelser i syfte dels att åvägabringa en mera likformig tillämpning af desamma, dels att med beskattning på ett verksammare sätt, än för närvarande egde rum, träffa vissa inkomstarter vore emellertid utan tvifvel påkallad — —»

Det särskilda utskott, som vid urtima riksdagen 1892 tillsattes, säger i samma sak:

»Det starkare anlitande af den direkta beskattningen för statsbehovens täckande, som enligt den framlagda finansplanen skulle komma att ega rum, förutsätter enligt utskottets åsigt oeftergifligt en revision af bevillningsförordningens bestämmelser i syfte så väl att i allmänhet öka deras effektivitet, som ock att, på sätt i statsrådsprotokollet antydts, åvägabringa en mera likformig tillämpning af förordningen, samt särskildt med beskattning på ett verksammare sätt än för närvarande eger rum, träffa vissa inkomstarter».

En ombildning af bevillningsförordningen — man kunde måhända säga en ombildning af hela vårt skatteväsen — synes alltså vara förestående. Det kan då vara skäl att se till, huruvida icke tiden nu är inne att åter upptaga frågan om den s. k. obligatoriska sjelfdeklarationen, d. v. s. åliggande för den skattskyldige att sjelf meddela uppgift om sin skattepliktiga inkomst. Frågan är icke ny. Ty oafsedt äldre och nu knappt brukbara former af denna sjelfdeklaration, som förekommit i vår tidigare skattehistoria, och oafsedt äldre erfarenheter från främmande land om denna utväg att få kännedom om skattepliktig inkomst, har saken på senare tid i flerehanda for-

mer hos oss varit under behandling. I detta afseende erinras bland annat om betänkandet af den komité, som 1858 tillsattes för att behandla frågan om allmänna bevillningen, om förberedande skattejemkningskomiténs betänkande, om skatteregleringskomiténs förslag af den 17 augusti 1881, om professor H. L. Rydins till detta förslag fogade reservation, om yttrande i saken 1883 af statsrådet och chefen för finansdepartementet. Vidare äro att omnämna nuvarande statsministerns reservation till bevillningsutskottets betänkande n:o 7 för 1883, samt åtskilliga motioner i ämnet (af herr P. Svensson i Andra Kammaren 1890, af herr J. A. Johansson i Andra Kammaren 1892 och af herr O. W. Redelius likaledes i Andra Kammaren 1892) jemte uttalanden till Riksdagens protokoll. Slutligen hänvisas till bevillningsutskottets betänkande, n:o 6, för 1892.

Det torde vara öfverflödigt att här återgifva de allmänt kända skäl, som under sakens behandling i dessa olika skeden anförts för den ifrågasvarande institutionen, hvars önskvärdhet man egentligen aldrig förnekat, om man ock haft allehanda invändningar mot verkställigheten. Hufvudskalet har varit och är att rättvis taxering icke kan komma till stånd, utan att den skattskyldige själf lemnar uppgift om sin inkomst, då han onekligen dervid är den mest, oftast den ende, sakkunnige. Särskildt tillåter jag mig dock att hänvisa till professor Rydins utredning och förord, som tillspetsar sig i omdömet att »sjelfdeklarationen är ett oeftergiftigt vilkor för åstadkommande af en rättvis inkomstbeskattning». Äfven torde böra framhållas, att sakens motståndare icke sparat på halfva medgifvanden till dess förmån, och att särskildt 1892 års bevillningsutskott finner, att »i ett genomfördt inkomstbeskattningssystem en dylik grundsats om den s. k. sjelfdeklarationen är till stor nytta, ja rent af nödvändig för systemet».

Då nu emellertid står i utsigt, att vårt lands skatteväsen mer och mer skall närma sig till ett sådant system, torde en del förr berättigade betänkligheter komma att falla. Det synes troligt, att i framtiden inkomstbeskattningen skall vinna ökad betydelse på bekostnad af förmögenhetsskatt, skatt på afkastning af förvärfskällor (Ertragssteuer) m. fl. De senaste årens företeelser från främmande land, särskildt från Preussen, peka i denna riktning. Teorien på detta håll — förträffligt genomförd för öfrigt — anser sig hafva bevisat, att förstnämnda skatteform (auf der Grundlage der persönlichen Leistungsfähigkeit) är rättvisare och billigare än de andra möjligheterna, och praktiken — visserligen ännu något ung — har bevisat, att efter sjelfdeklarationens införande skatten på behållen inkomst med progressiv tillämpning gifver en betydande

höjning i statens inkomst. Jemförelsen mellan inkomstskatten å ena sidan och de andra formerna å den andra ter sig ungefär som en jemförelse mellan faktiskt netto och beräknadt brutto, och denna jemförelse tyckes utfalla till den förstnämndas förmån, under det man synes vilja gifva de andra en större tillämpning vid den kommunala beskattningen.

Om nu inkomstskatten af nämnda skäl synes hafva framtiden för sig, lär utsigten för sjelfdeklarationens antagande te sig gynsammare än förr. Och än mer lär detta blifva händelsen, om den åsigt om progressiv beskattning, som redan hos oss vunnit insteg, lyckas arbeta sig fram.

Då man finner, att för närvarande antalet skattskyldige, som erlægga bevilling för 4,000 kronor eller derutöfver, endast utgör:

För Stockholm	4,104
» öfriga städer	7,727
» landet	3,274.

Tillsammans 15,105,

och då väl de flesta anse, att detta antal rätteligen borde vara vida högre, ligger häri en anvisning.

Om nu efter min åsigt de skäl, som anförts för sjelfdeklarationen, genom de senaste årens erfarenheter vunnit i styrka och en del af motskälen försvagats, kvarstår dock fortfarande, det måste medgifvas, en del invändningar, hvilkas betydelse icke kan underkännas. Det kan ej nekas, att det i åtskilliga fall kan medföra olägenheter för en affärsman att uppgifva sin behållna inkomst, ej heller att stora årsvexlingar i denna inkomst medföra en mindre förmånlig ojemnhet i beskattningen, och framför allt att det i ganska många fall lär möta svårighet för den skattskyldige att äfven med bästa vilja klargöra ens för sig sjelf det behållna inkomstbeloppet. Men en väl afvägd lagstiftning, som förebygger missbruk af de lemnade uppgifterna, och som åtföljes af praktiska anvisningar för de skattskyldiges beräkningar och uppgifter, lär väl vara i stånd att öfvervinna dessa svårigheter, helst förpligtelsen till sjelfdeklaration icke torde komma att afse de lägre inkomstbeloppen.

De anförda skälen kunna sammanfattas så, att sjelfdeklarationen å ena sidan icke innebär annat än rättvisa och å den andra sidan torde komma att tillföra statskassan en betydande inkomst.

Slutligen torde man hafva fog att säga, att sjelfdeklarationen är önskvärd, emedan den hör till de steg framåt, om hvilka annars skilda politiska tänkesätt kunna förena sig.

På anförda grunder får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta sådan ändring af § 18 i förordningen af den 3 juni 1892, angående bevilling af fast egendom samt af inkomst, att skattskyldig varder pliktig att, jemväl utan föregående uppmaning från bevillningsberedningens ordförande, lemna uppgift å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått; och anhåller jag, att bevillningsutskottet, till hvilket denna motion torde remitteras, må närmare formulera den erforderliga ändringen i nyssnämnda paragraf, äfvensom föreslå de ändringar i andra paragrafer af bevillningsförordningen, som af ändringen i § 18 må varda en följd. Skulle utskottet finna, att ändamålet med denna framställning kan vinnas genom skrifvelse till Kongl. Maj:t, anhåller jag vördsamt, att motionen må anses afse äfven denna utväg.

Stockholm den 28 januari 1893.

Carl Nyström.
